

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 5.1 – הצהרת תובע לפי סעיף 17(ד) לחוק המעצרים
30 ספטמבר 1997, 22 אוקטובר 2000, 1 ינואר 2003	עדכון אחרון: כה' תשרי ה'תשע"ח, 18 אוקטובר 2017

5.1 - הצהרת תובע לפי סעיף 17(ד) לחוק המעצרים

עניינה של הנחיה זו בהתוויית מדיניות התביעה ביחס להצהרת תובע, ובכלל זאת, התנאים להגשתה, נוסחה, והדרך לביצוע השלמת חקירה לאחר הגשת ההצהרה.

המסגרת החוקית:

1. סעיף 17(ד) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים)¹ קובע:

"נעצר אדם וחקירתו נסתיימה, ישוחרר מהמעצר, ואולם אם הצהיר תובע כי עומדים להגיש כתב אישום נגדו ושוכנע בית המשפט, כי יש עילה לכאורה לבקש את מעצרו עד תום ההליכים, רשאי שופט להאריך את המעצר, מטעם זה, לתקופה שלא תעלה על 5 ימים, בכפוף להוראות סעיף קטן (ב)".

מהותה של "הצהרת תובע"

2. הסתיימה חקירתו של חשוד הנתון במעצר וטרם הוגש כתב האישום, והוגשה הצהרת תובע, רשאי בית המשפט לצוות על מעצרו של החשוד לתקופת ביניים של עד חמישה ימים.

3. במצב בו הסתיימה החקירה, ואין עוד עילה להשאיר את החשוד במעצר "לצרכי חקירה", מאפשר החוק לתביעה – בכפוף למתן הצהרת תובע – לבקש מבית המשפט שהות ללימוד חומר החקירה, לגיבוש עמדה סופית באשר להעמדה לדין, לקבלת אישור (ככל שהדבר נדרש) להגשת כתב האישום ולהכנה של כתב האישום, וזאת כשלדעת התביעה נדרש כי כל אלה יעשו כשהחשוד עודנו במעצר.

4. על פי פסיקת בית המשפט העליון, על התובע לעמוד על עיקרו של חומר הראיות בטרם יצהיר את ההצהרה האמורה, ועליו לברר את העובדות אשר יאפשרו לו להצהיר הצהרה כאמור.²

5. לפיכך, הצהרת תובע תוגש לאחר עיון בעיקרי חומר החקירה ובירור העובדות המאפשרות לתובע להצהיר כי קיימת מגמה מתגבשת להגיש כתב אישום נגד החשוד וכן כי קיימת נטייה להגיש בקשת מעצר עד תום ההליכים.

¹ חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, ס"ח 338.

² בש"פ 4455/00 מדינת ישראל נ' בדווי, פ"ד נד(4) 794 (2000).

6. במקרה בו הוחלט כי הסתיימו כל פעולות החקירה הנדרשות בטרם הסתיימו ימי המעצר שניתנו לצורכי חקירה, אין זה ראוי להמשיך ולהחזיק את החשוד במעצר מבלי לפנות לבית המשפט על פי הוראת סעיף 17(ד). כלומר, אין לעשות שימוש בימי מעצר שניתנו לצרכי חקירה, אם במהלכם הסתיימו כל פעולות החקירה הנדרשות והוחלט כי אין פעולות נוספות נדרשות, לשם הכנת כתב אישום. במקרה זה יש לשוב אל בית המשפט ולבקש במפורש את המשך המעצר לשם הכנת כתב האישום.

7. אין חובה לכלול בהצהרת תובע פירוט של סעיפי העבירות שבהם התביעה מתכוונת להאשים את החשוד. פירוט כאמור אינו נדרש מלשון החוק, אינו מקדם את תכליתו ולרוב אינו מתיישב עם מידת ההיכרות המעשית של התובע את חומר הראיות בשלב שבו מוגשת ההצהרה³.

8. הוגשה הצהרת תובע ובמהלך ימי המעצר שנתקבלו על פיה החליט התובע כי אין מקום להגיש כתב אישום נגד החשוד או שניתן לשחררו לאלתר, יודיע על כך לבית המשפט מידית לאחר קבלת החלטתו (או קבלת אישור לה, ככל שהדבר נדרש).

נוסח הצהרת תובע:

9. נוסח הצהרת התובע יהיה כדלקמן:

"אני מאשר/ת בזאת לאחר עיון בעיקרי חומר הראיות, כי יש מקום לכאורה להגיש בתיק זה כתב אישום ולבקש את מעצרו של הנאשם עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו".

10. בית המשפט העליון בעניין **בדווי**⁴ קיבל את עמדת המדינה, וקבע כי זהו נוסח ראוי ומספק, העולה בקנה אחד עם תכלית החוק.

11. הצהרת תובע תציין את אורך תקופת המעצר המתבקשת לצורך מימוש תכליות ההצהרה.

השלמת חקירה לאחר הצהרת תובע ולפני הגשת כתב אישום:

12. כלשון החוק, הצהרת תובע תובא בפני בית המשפט לאחר שנסתיימה החקירה.

13. ככלל, התקבל חומר החקירה אצל רשות התביעה ומצא תובע, טרם פקיעת ימי מעצר שניתנו לפי סעיף 13 לחוק, כי נדרשות השלמות חקירה מהותיות שיש לבצען כאשר החשוד עצור, והנסיבות מאפשרות זאת, ינחה את הרשות החוקרת לפנות לבית המשפט בבקשה להארכת המעצר לפי סעיף 13 לחוק, לצורך ביצוע ההשלמות.

³ בש"פ 8845/04 אלטויל נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(3) 446, פס' 16
⁴ בש"פ 4455/00 מדינת ישראל נ' בדווי, פ"ד נד(4) 794 (2000).

14. במקרים בהם במהלך העיון בחומרי החקירה במסגרת ימי המעצר שניתנו בעקבות הצהרת תובע, עלה הצורך בהשלמות חקירה, יפעל התובע כלהלן:

(1) מצא תובע כי נדרשות **השלמות חקירה ממוקדות או/ו טכניות במהותן**, ינחה את הרשות החוקרת לבצע את ההשלמות האמורות במסגרת ימי המעצר שניתנו על פי הצהרתו⁵.

(2) מצא תובע כי נדרשות **השלמות חקירה מהותיות** שבכוחן הפוטנציאלי להשליך מהותית על תוכן כתב האישום או על האפשרות שיימצא כי אין להעמיד את החשוד לדין, ולדעתו יש לבצען כאשר החשוד עודנו במעצר, ינחה את הרשות החוקרת לפנות לבית המשפט בבקשה שישוב ויורה על הארכת מעצרו של החשוד לפי סעיף 13 לחוק⁶.

15. ככלל, תובע לא ינחה את הרשות החוקרת לשוב ולבקש הארכת מעצר על פי סעיף 13 לחוק במקרה בו ניתן היה, בשקידה סבירה, לבצע קודם לכן את פעולות החקירה הנדרשות⁷ או במקרים שבהם בית המשפט סירב בעבר, במסגרת בקשה למעצר על פי סעיף 13 לחוק, למתן צו מעצר או להארכתו לצורך ביצוע אותה פעולת החקירה שמתבקשת עתה, אלא אם נמצאו טעמים מיוחדים לכך.

16. מצא תובע לאחר עיון בחומר החקירה ובמסגרת ימי המעצר שניתנו על פי הצהרת תובע כי חיוני לשוב ולחקור את החשוד בקשר עם אותם החשדות שבגינם הוגשה הצהרת התובע, ינחה את הרשות החוקרת לפנות לבית המשפט בבקשה להורות על הארכת מעצרו של החשוד לצרכי השלמת החקירה⁸. זאת, למעט אם מדובר בהשלמת חקירה "טכנית", כגון הבהרת פרט טכני מסוים, שאזי אין צורך לשוב ולפנות לבית המשפט.

⁵ בשי"פ 1270/14 זוהר ששון נ' מדינת ישראל, פסי' 8 (פורסם בנבו, 20.3.2014).
⁶ ש.ס.

⁷ בשי"פ 8868/07 שימול נ' מדינת ישראל, פסי' 7 (פורסם בנבו, 24.10.2007).

⁸ בשי"פ זוהר ששון, לעיל הי"ש 5.